

Blindern, 7. oktober 2014

HF

Merknader til *Evaluering Fellestjenester – panelets rapport*

Vi vil først si at vi er glade for at panelet ser viktigheten av digital humaniora og IT-støtte og skriver at det er viktig at "det legges til rette for videre utvikling" (rapportens side 6). Tekstlaboratoriets virksomhet er jo godt plantet innenfor digital humaniora, og vi ser mange spennende muligheter for framtida.

Nedenfor vil vi kommentere en del punkter fra panelets evaluering. Til slutt vil vi begrunne at vi er sterkt skeptiske til panelets konklusjon når det gjelder finansiering, først og fremst fordi vi frykter at det vil føre til en stor byråkratisering for et lite miljø som vårt og for brukerne våre.

"Tekstlab har noen få prosjekter ved fire av de andre instituttene" s.3

Dette synes vi er en uriktig beskrivelse av virksomheten. Vi har sju prosjekter på fire andre institutter enn ILN. Nedenfor har vi sortert de større prosjektene vi omtalte i egenpresentasjonen, i henhold til institutt. Dette er et viktig punkt for oss fordi panelet bruker dette punktet til å begrunne hvorfor det bør skje en omorganisering.

ILOS:

- RUN-korpuset
- OMC-korpuset
- The French Newspaper Corpus

IMV:

- Korpus med musikkannmeldelser

IFIKK:

- Horace – Repertory of Conjectures-database

IKOS:

- Ordbok med Pekingdialekt – database
- Proiel-korpuset

ILN:

- Leksikografisk bokmålskorpus
- Skriv-korpuset
- Ruija-korpuset
- UPUS-korpuset
- Sidaama-database
- Ordforrådet

ILN med andre:

- NORM-korpuset (med HiST, Trondheim)
- Lege-pasient-korpuset (med AHUS)
- Engl2-korpuset (med UV)
- Norsk ordbank (med Språkrådet)
- Norsk dependenstrebant (med Nasjonalbiblioteket)

Tekstlabens eget initiativ:

- Norsk i Amerika-korpuset
- Big Brother-korpuset
- NoTa-korpuset-korpuset
- TAUS-korpuset-korpuset
- NoWaC-korpuset
- Nordisk Syntaksdatabase (med og for universiteter i hele Norden)
- Nordic Atlas of Language Structures Online (med og for universiteter i hele Norden)
- Nordic Dialect Corpus (med og for universiteter i hele Norden)
- Oslo Parallel Corpus (ILN, ILOS , IFIKK, IKOS)
- Akademiske ordlister (med universiteter i Sverige og Danmark)
- SLS: korpus av finlandssvensk (for Svenska Litteratursällskapet, Helsingfors)
- Clarin (for universitetene i Norge)
- Etiopia-prosjekt (ILN og IKOS)
- Kelly (flerspråklige ordlister, mange språk) - database
- Ulike datalingvistiske verktøy
- Søkegrensesnittet Glossa

"Dette betyr at instituttene ikke nødvendigvis har oversikt over bruk og erfaringer, og at prosjektene i liten grad er forankret i instituttets egne prioriteringer." s.5

Vi har to kommentarer til dette. For det første: Selv om Tekstlaboratoriets tjenester for brukerne ikke er initiert på ledelsesnivå på instituttene, betyr ikke det at prosjektene er lite forankret i instituttens (og fakultetets) prioriteringer. I mange år har korpuslingvistikk med kontrastiv lingvistikk, samt norsk språk, vært prioriterte satsingsområder ved HF. Så å si alle Tekstlaboratoriets prosjekter faller inn under minst ett av disse to områdene.

For det andre er de prosjektene Tekstlaboratoriet støtter, ofte viktige for studenter, enkeltforskere og forskningsprosjekter uavhengig om de er nevnt i overordnede planer. En del av de prosjektene vi bistår med, er små og lar seg løse raskt. Vi er tilfreds med at det går an å arbeide på denne måten, uten at vi utløser et større byråkrati.

"Det er uklart for mange av fakultetets ansatte hvilke tjenester de tre miljøene kan tilby og hvordan arbeidsdelingen er mellom de tre." s.5

Dette tror vi er riktig og i stor grad skyldes måten informasjonen blir filtrert på ved fakultetet. Mens vi før utga en Tekstlab-bulletin i papir et par ganger i året, distribuert til hver eneste vitenskapelige ansatt på fakultetet, gikk vi siden over til en elektronisk utgave. Imidlertid mistet vi muligheten til å sende den elektroniske bulletinen til de enkeltes e-post. Igjen sto da annonseringen av kursene våre, som gis én til to ganger i året. Disse er også vanskelige å distribuere, fordi hvert institutt har sin egen person som bestemmer hva som skal sendes videre til hvem. Denne metoden er kronglete, og man må bruke tid på å følge opp utsendelsene på flere måter.

Vi har i mange omganger prøvd å bli synlige på HF's hovedside, men har ikke lyktes. Det hadde vært naturlig å ha vært presentert under *Tjenester og*

Verktøy, og da særlig under overskriften *IT-støtte i forskning*. Her finnes imidlertid bare DMLF-gruppen. Dette er uheldig, men skyldes ikke at vi ikke har forsøkt. Vi har tvert imot henvendt oss til HF's informasjonsseksjon om dette ved flere anledninger.

Det burde ikke forbause noen at når Tekstlaboratoriet organisatorisk ligger under ILN, er det ikke lett for nye brukere å oppdage oss, når altså HF's sentrale websider ikke nevner oss.

Vi blir gjerne med på en dugnad for å gjøre Tekstlaboratoriet (og de andre to) mer synlige for fakultetets forskere og studenter.

"Panelet har inntrykk av at miljøene har fornøyde brukere som er tilfredse med de tjenestene som miljøene tilbyr og de løsningene som utvikles." s.5

Dette er en svært god evaluering, gitt at vi (altså Tekstlaboratoriet) har hjulpet veldig mange forskere og studenter, og har mange brukere.

Med denne evalueringen burde det ikke være noen grunn til omorganisering.

Veien videre

"Digitala humaniora og IT-støtte til forskning er felt som i dag diskuteres, utvikles og satses på. Fakultetets forskningsmiljøer har utvilsomt en rekke behov for tjenester og IT-løsninger, og flere miljøer ved HF har høy kompetanse på deler av dette feltet. Panelet mener det derfor er viktig at det legges til rette for videre utvikling, slik at behovet for kompetanse og tjenester dekkes på en hensiktsmessig måte. En ryddig organisering og finansiering av fakultetets egne miljøer vil være et ledd i en slik prosess." s.6

Som nevnt innledningsvis er vi glad for denne konklusjonen. Vi som driver med digitala humaniora er enig i at det vil bli flere, ikke færre, behov, og vi føler oss rede til å ta ansvar i den utviklingen. Vi ser også gjennom HF-forumet for digitala humaniora at våre kunnskaper nå etterspørres av andre grupper enn før, slik som litteratuvitere.

"De tre tjenestene fremstår ikke som fellestjenester for fakultetet. Det er panelets konklusjon at de tre miljøene dermed ikke bør finansieres som fellestjenester på samme måte som i dag. Først og fremst fordi bruken av tjenestene er så varierende fra institutt til institutt. Noen institutter har benyttet seg lite eller ingen ting av tjenestene og det er urimelig at de alle skal dekke kostnadene gjennom fakultetets øremerkede finansiering. I enkelte tilfeller må instituttene kjøpe eksterne tjenester fordi de tre miljøene ved HF ikke dekker behovet. Dermed får disse instituttene en dobbelt kostnad." s.6

Denne konklusjonen er overraskende og vil ikke gjøre det noe enklere fremover. Som vi har påpekt ovenfor, har det vært svært vanskelig å bli synlig overfor fakultetets forskere, både når det gjelder kurs, og når det gjelder den permanente virksomheten. Det er mest sannsynlig den skjeve fordelingen av kunnskap om vår virksomhet som bærer en stor del av ansvaret for at også bruken instituttene imellom blir ulik.

I og med at digitala humaniora gjelder alle fag (det gjelder f.eks. databaser, ulike visualiseringer med kart o.a.), mener vi svaret på problemet med skjev bruk er at kunnskapen om mulighetene økes, snarere enn at tjenesten fjernes.

Vi kan ikke huske at vi noensinne har fått en henvendelse som vi har sagt nei til. Det burde selvsagt ikke vært nødvendig å kjøpe tjenester eksternt. Det burde heller ikke være ønskelig. Som en stabil fakultetstjeneste kjenner vi til fagområdene, og de spesielle utfordringene, som brukerne har, slik at vi raskt forstår hva som er problemet og gjerne har en løsning som ligner på en vi har utviklet tidligere.

"Panelet vil likevel ikke gå inn for en løsning med en sammenslåing av tjenestene i en felles enhet. Til det er miljøene for forskjellige." s. 6

Dette synes vi er klokt. Det er enighet om at enhetenes brukere er fornøyd, og da er det liten grunn til å endre på sammensetningen.

"Tekstlab er i dag en integrert del av ILN, og kjernevirksomheten språkvitenskap ligger innenfor instituttets satsninger." s. 7

Det er sant at Tekstlab er sterk innen språkvitenskap. Likevel er de digitale ressursene tildels også uavhengige av fagfelt. En database over grammatikalitet i setninger trenger ikke annen teknologi enn en overfordeling av fattigdom over en gitt tidsperiode. En kartløsning er lik enten det er dialektdrag eller antallet gårdsarbeidere som er markert på hvert punkt.

"Panelet mener det er en klar svakhet at det i liten grad gjennomføres systematisk sluttbrukerevaluering. Dette er særlig viktig for publikumsrettede tjenester og større formidlingsprosjekter. Det anbefales at miljøene vurderer rutiner for å sikre brukervennlige løsninger, og at de i arbeidet trekker inn relevant kompetanse som finnes ved andre enheter (USIT, UiOs webredaksjon og HFs kommunikasjonsseksjon)." s. 7

Det er riktig at vi ikke, med tre fast ansatte, har utviklet et apparat for systematisk evaluering. Men om man ikke måler med et instrument, kan man fortsatt forholde seg til brukervennlighet og -tilfredshet. Mange av de store prosjektene til Tekstlaboratoriet brukes av forskere over hele Norge og Norden. Vi får stadig tilbakemeldinger (stort sett svært positive, ofte begeistrede) om ressursene vi har utviklet. Noen ganger får vi også det motsatte, noe som alltid fører til en diskusjon om hvorvidt en endring er påkrevet eller ønskelig. Om vi ikke har et målt resultat på en poengskala, har vi en svært god idé om hvordan ressursene oppfattes blant store forskergrupper (og slett ikke bare "enkeltforskeren").

Vi kan imidlertid gjerne gå inn for en systematisk sluttbrukerevaluering dersom vi kan gjøre bruk av andres kompetanse på dette området så det kan gjøres enkelt og effektivt.

"Løsninger som utvikles bør så langt som mulig kunne skaleres og gjenbrukes, og ressursene som går med til drift bør begrenses." s. 7

Vi er helt enige, og dette er jo noe Tekstlaboratoriet gjør i stor skala, men som nok ikke kommer så godt fram i evalueringen. Alle korpusene bygges over samme lest (Glossa) og har lignende søkemuligheter og resultathåndtering. Vi arbeider kontinuerlig med å gjøre Glossa bedre; i denne femårsperioden har vi

også støtte fra EU/NFR-prosjektet Clarino til dette formålet. Bare på denne måten har vi klart å lage så mange avanserte korpus. Også vedlikeholdet blir forenklet når man gjenbruker tekniske løsninger.

"Finansiering. Panelet konkluderer med at midlene som i dag er øremerket EDD, Tekstlaboratoriet og DMLF bør overføres pro rata til instituttene, slik at disse «kjøper» tjenester av miljøene. Etterspørselen etter tjenester vil regulere omfanget av prosjekter. Panelet har lagt særlig vekt på at det enkelte institutts del av finansieringen skal speile instituttets faktiske bruk av tjenestene." s.7

Dette forslaget er ikke fremtidsrettet. Som nevnt over, er mye av grunnen til at vi ikke er brukt likt av alle, at vi ikke har kunnet gjøre oss kjent. Hvis vi får hjelp til synliggjøring, er vi trygge på at vi også får henvendelser fra de andre instituttene.

Dersom vi skal hjelpe enkeltforskere og forskergrupper etter et stykkprisprinsipp, økes byråkratiet både på tilbudssiden (oss) og for brukerne. Dersom det skal bli slik at brukere må søke sin egen instituttledelse om et antall månedsverk hos Tekstlaboratoriet, er nok dette et effektivt stengsel når det gjelder studenter, samtidig som mange vitenskapelige ikke har oversikt eller overskudd til å gå igjennom en lang prosess som nødvendigvis må inneholde mange møter med Tekstlaboratoriet, i tillegg til søking, søknadsfrister, venting o.a. En av Tekstlaboratoriets styrker er at vi er i stand til å utføre oppgaver raskt og effektivt når det dukker opp mindre, umiddelbare behov hos forskere og studenter. Den smidigheten vi tilbyr i dag, bør ikke byttes ut med et tungrodd byråkrati.

"Det er panelets oppfatning at EDD og Tekstlab langt på vei kan sammenlignes med andre forskergrupper." s.7

Interessant nok forsøkte Tekstlaboratoriet å foreslå seg selv som forskergruppe den gangen slike ble innført på fakultetet. Svaret var et klart nei, fordi vi ikke tilfredsstilte de formelle kravene (med blant annet to vitenskapelig ansatte).

"Panelet foreslår derfor at ILN overtar budsjettansvaret for EDD og Tekstlab, og at miljøene inngår som en del av instituttets ordinære virksomhet. Instituttene vil være med på å dele kostnadene ut fra hvor stor andel av tjenestenes ressursbruk det enkelte institutt står for." s. 7

Dette vil føre til en voldsom byråkratisering, som skissert i finansieringspunktet ovenfor. Det kan ikke tjene noen.

"Bestilling av prosjekter skal være avklart ved respektive institutt, og kan ikke lenger gå direkte fra enkeltforsker. Dette vil bidra til å sikre at prosjektene er forankret i instituttens strategi og satsninger." s.7

Dette forslaget har vi problemer med å forstå behovet for. De aller fleste av de løsningene vi har utviklet, er i pakt med strategier og satsinger. Dersom det dreier seg om svært store prosjekter, trengs det ofte ekstra, eksterne midler, og da vil prosjektet allerede være godkjent hos instituttet som del av en søknadsprosess til f.eks. NFR. Når det gjelder små og enkle ressurser som

utvikles, er det vår holdning at dette må være mulig å gjøre også uten at det er forankret i strategier og satsinger.

Tekstlaboratoriets konklusjon

Vi kan gjerne innføre en form for evaluering dersom en passende løsning kan utvikles av de foreslåtte USIT, UiOs webredaksjon og HF's kommunikasjonsseksjon.

Vi mener at en finansiering av Tekstlaboratoriet innenfor ILN vil være et stengsel for økt bruk av Tekstlaboratoriet blant alle fakultetets institutter, samtidig som det vil føre til en voldsom byråkratisering av en enhet som fungerer godt og effektivt i dag. Også brukerne blir pålagt en byråkratisering som virker helt unødvendig. Det er urimelig at instituttledelser på andre institutter skal begrense brukernes muligheter til å få hjelp ved Tekstlaboratoriet av økonomiske grunner, slik det fort kan bli, selv når Tekstlaben har ledige ressurser.

At selv små prosjekter skal godkjennes av instituttledelsen før Tekstlaboratoriet får dem på bordet, er det neppe behov for. Store prosjekter kvalitetssikres uansett hos instituttene gjennom søknader til NFR og andre finansieringskilder.

Vi vil heller foreslå at vi får hjelp av fakultetet til å bli mer synlige på deres egne websider slik at også eventuelle nye brukere finner oss og de andre tjenestene. Evalueringsrapporten har vist at Tekstlaben er for lite kjent blant fakultetets mange ansatte og studenter. Men manglende synlighet om virksomheten bør heller føre til tiltak for å øke synligheten, og ikke til en omorganisering som vil gjøre oss mindre synlige og tilgjengelige.